

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2018. május 15.
(OR. en)

8601/18

**Intézményközi referenciaszám:
2018/0112 (COD)**

**MI 335
COMPET 293
DIGIT 91
IND 126
TELECOM 129
PI 54
AUDIO 33
JUSTCIV 109
CODEC 743**

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	Rendelet a platformok és az üzleti felhasználók közötti kapcsolatokról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a platformok és az üzleti felhasználók közötti kapcsolatokról szóló rendelethez kapcsolódó elnökségi vitaanyagot, a Versenyképességi Tanács 2018. május 28-i ülésén tartandó irányadó vita előkészítése céljából.

1. Átlátható és kiszámítható üzleti környezet a bizalom megőrzése céljából

Ha a fogyasztói piacok határokon átnyúló eléréséről van szó, az online platformok semmihez nem fogható hatékonyságot kínálnak, aminek köszönhetően a sikeres vállalkozások megkerülhetetlen elérési felületévé váltak: felhasználói elérése érdekében több mint egymillió uniós vállalkozás kereskedik online platformokon keresztül, Európában az összes utazási foglalás fele az interneten történik, tízből hat európai kkv használja a közösségi médiát termékei és szolgáltatásai terjesztése céljából és 66%-uk vallja, hogy a találati eredmények között elfoglalt helyük jelentősen kihat eladásaira.

A digitális kereskedelem továbbra is rohamosan bővül, és egyre nagyobb mértékben az online platformok biztosítják hozzá a felületet. Ezek egyre inkább a piacokhoz vezető kapukként működnek, átalakítva ezáltal a digitális gazdaság szerkezetét. A (platformokon való) online jelenlét és (többek között a keresőprogramokban való) láthatóság elengedhetetlen ahhoz, hogy az európai vállalkozások sikerrel szerepelhessenek az európai gazdaságban.

Az online platformokat szolgálja az az öngerjesztő növekedési folyamat, amely a soha nem látott arányú, sebességű és mértékű adatvezérelt hálózati hatásoknak köszönhető: ha a platform egyik oldalán növekszik a felhasználók száma (pl. eladók, tartalomalkotók, szolgáltatók), az vonzóbbá teszi a platformot a másik oldalon álló felhasználók (pl. fogyasztók, olvasók) számára, és ez fordítva is igaz. A platformok változatos, kimagasló minőségű és mennyiségű adathoz férnek hozzá, többek között a felhasználói profilok és preferenciák tekintetében. Ez lehetővé teszi számukra, hogy (az online platformok esetében) a termékek/szolgáltatások iránti kereslet és a kínálat, illetve (a keresőmotorok esetében) a keresések és a találatok összehangolásával soha nem látott hatékonysággal javítsák áruikat és szolgáltatásaikat.

A fenti jellemzők egyenlőtlen tárgyalási pozíciókhoz vezethetnek, hiszen a fogyasztók elérése terén az üzleti felhasználók egyre nagyobb mértékben függnék a platformoktól és az általános keresőmotoroktól. Az online platformok üzleti stratégiái elsődlegesen a fogyasztók vonzására és megtartására irányulnak, üzleti felhasználóiknak ezzel szemben jellemzően több platformon kell jelen lenniük minden egyes piaci szegmensben ahhoz, hogy forgalmukat optimalizálják. Emellett – a hálózati hatás eredményeként – a gazdaság számos ágazatában szembesülünk a platformok piacának rendkívüli koncentrációjával.

Az Európai Bizottság által az elmúlt két évben végzett alapos tényfeltáró munka (amely számos tanulmányt, szakmai találkozót foglalt magában és rengeteg, a vállalkozóktól érkezett panaszra terjedt ki) jelentős számú olyan káros kereskedelmi gyakorlatra derített fényt, amely sok vállalkozást, gyakran kisvállalatot akadályoz abban, hogy teljes mértékben kiaknázza az online közvetítés előnyeit. Ez pedig megakadályozza, hogy ellássák központi szerepüket, vagyis azt, hogy a termékek és a szolgáltatások lehető legszélesebb skáláját kínálva az európai (és a világon bárhol élő) fogyasztóknak növekedést idézzenek elő és munkahelyeket teremtsenek. Az uniós és tagállami szinten gyűjtött tényadatok alapján úgy tűnik, hogy legalább minden második üzleti felhasználót érte már kár olyan gyakorlatok következtében, mint például a platform feltételeinek váratlan és önkényes megváltoztatása, a keresési találatokat és a rangsorolást meghatározó tényezők tisztázatlan volta, megfelelő indokolás nélküli eltávolítás a platformok jegyzékéből, a platform adatpolitikájának tisztázatlansága, vagy a vertikálisan integrált és harmadikfél-eladóikkal versenyben álló platformok állítólagos diszkriminatív magatartása.

Egy bizottsági felmérés szerint e problémák egy harmada marad megoldatlan, további 29%-a pedig csak nehézségek árán oldható meg, ami jól mutatja a hatékony jogorvoslat hiányát e területen. Megjegyzendő, hogy először is sok problémás esetre nem derül fény, mivel tartanak a platformok esetleges megtorlásától. Ha a teljes felhasználói kört egymillió uniós vállalkozásra becsüljük¹, úgy ez vállalkozások százezreit érinti valamiféleképpen.

E problémákra sem a versenyjog, sem a fogyasztói jog nem kínál hatékony megoldást. Versenyjogi értelemben csupán a legnagyobb platformok némelyikéről lehetne esetleg megállapítani, hogy erőfölénnyel rendelkezik. A fogyasztói jog ezzel szemben a vállalkozások és a fogyasztók közötti ügyletekre korlátozódik és nem foglalkozik általában véve a feltárt, más vállalkozásokat sértő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló tagállami jogszabályok sem foglalkoznak kifejezetten a fent vázolt problémákkal.

¹ Copenhagen Economics, 'Az online közvetítők hatása az uniós gazdaságra' (*Online Intermediaries Impact on the EU economy*), EDiMA, 2015. október.

A piaci dinamikák terén nem várható jelentős változás, hiszen azon vállalkozások száma, amelyek a fogyasztók eléréséhez online platformokat kívánnak igénybe venni, várhatóan sokkal gyorsabban nő majd, mint az online platformoké. Ennek eredményeként a tárgyalási pozíció terén a függés következtében kialakult egyensúlyhiány a jelenleginél csak még jelentősebb méreteket ölt majd, önszabályozó kezdeményezések pedig aligha kínálnak hatékony megoldást a feltárt problémákra.

Az uniós vállalkozásoknak átlátható és kiszámítható üzleti környezetre van szükségük ahhoz, hogy teljes mértékben ki tudják aknázni a digitális innovációt és az onlineplatform-gazdaság teremtette lehetőségeket. Ezért kulcsfontosságú, hogy biztosítva legyen a platformok fő kereskedelmi gyakorlatainak átláthatósága és kiszámíthatósága. Az online közvetítő szolgáltatások üzleti felhasználói tekintetében alkalmazandó tisztességes és átlátható feltételek előmozdításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló, 2018. április 26-án elfogadott európai bizottsági javaslat célja, hogy olyan egészséges platform-ökoszisztémát biztosítson, amely mindenkinek – így az üzleti felhasználóknak, az online közvetítőknek és az európai fogyasztóknak – egyaránt előnyére válik és a lehető legkisebb arányú szabályozási terhet rója a platformokra (egyben mentesíti a kis platformokat a belső panaszkezelési mechanizmusok kialakításának kötelezettsége alól). Ugyanakkor mind a nagy, mind pedig a kis platformoknak (és azok felhasználóinak) csak a hasznára válhat egy kiszámítható, az EU egészére érvényes szabályozási keret.

2. Kétlépcsős megközelítés az arányosság biztosítására

Egy folyamatosan fejlődő üzleti modellekkel működő, gyorsan bővülő ágazat szabályozásakor különös jelentőséget kap a megfelelő egyensúly és ütemezés a szabályozói megközelítésben mind a közvetlen szakpolitikai célok elérése, mind a gazdaság növekedési potenciálja szempontjából. Az Európai Tanács ezért a jövőbeli szabályozási kerettel kapcsolatban már fogalmazott meg iránymutatást, amikor hangsúlyozta, hogy „fokozni kell a digitális platformok működésének és használatának átláthatóságát”.²

² Az Európai Tanács következtetései, 2017. október.

Átlátható üzleti gyakorlatokkal („játékszabályok”) és megerősített jogorvoslati mechanizmusokkal hozzá kell járulni a platformok és az üzleti felhasználók közötti kapcsolatokban jelenleg megfigyelhető sűrűlódások általános szintjének csökkentéséhez. A bizottsági javaslat ugyanakkor a platformokra bízta a piacterükre vonatkozó szerződéses szabályok meghatározását – elismerve, hogy ez lehetővé teszi számukra üzleti felhasználókból és fogyasztókból álló nagy ökoszisztémáik hatékony szervezését. A javaslat így valamennyi szereplő javára biztosítja az onlineplatform-gazdaságban rejlő innovációs lehetőségeket, az EU-ban letelepedett több mint 7000 online platformot is beleértve.

Ugyanakkor vannak olyan kérdések, amelyek különös kereskedelmi jelentőséggel bírnak az üzleti felhasználók számára, és e tekintetben nem zárhatók ki az egyoldalú káros kereskedelmi gyakorlatok. Ez vonatkozik például a rangsorolás, az adatokhoz való hozzáférés eseteire, vagy arra, amikor a platform a saját piacterén vesz részt a versenyben. Az ilyen gyakorlatok részletes előzetes szabályozása az online platformok üzleti modelljeinek megváltoztatásával járt volna, ezért az Európai Bizottság aránytalannak ítélte, figyelembe véve a meglévő bizonyítékokat a nem kellőképpen technológiasemleges és innovációálló jogi szabályozás lehetséges kedvezőtlen hatásaival szemben.

A javasolt átláthatósági kötelezettségek már kiterjednek mindezekre az üzleti felhasználók számára a kereskedelem szempontjából kulcsfontosságú „kiemelkedő” esetekre, és a várakozások szerint fegyelmező hatással lesznek majd a platformok működésére. További nyomon követésére lesz majd szükség ahhoz, hogy átlássuk a platformok e területeken folytatott gyakorlatainak jellegét és hatását, és fel tudjuk mérni a javasolt átláthatósági intézkedések hatását. A javaslat beavatkozási elve ezért kétlépcsős megközelítésen alapul: Első lépésként fokozott átláthatósági és jogorvoslati kötelezettségek hivatottak ösztönözni a platformok közötti versenyt, valamint lehetőséget teremteni az üzleti felhasználóknak arra, hogy döntéseiket a kellő információk ismeretében hozhassák meg, és a problémákra hatékony megoldást találjanak.

Második lépésként a messzebb ható célirányos intézkedések iránt lehetőség szerint felmerülő igények feltárására kerül sor alapos nyomon követés révén, például az uniós onlineplatform-gazdasági megfigyelőközpont által, amely központi szerepet játszik majd az arra irányuló törekvésben, hogy az Unió egészében ötvözzük a szakértők és a politikai döntéshozók szaktudását. A megfigyelőközpont magját alkotó független szakértői csoport várhatóan a nyár előtt megkezdí munkáját. A rá bízott feladatok ellátása során célszerű szoros kapcsolatot fenntartania a meglévő szakértői és kompetenciaközpontokkal a tagállamokban.

E nyomon követési munka tényadatokkal szolgál majd a javaslatnak az elfogadása után három évvel esedékes felülvizsgálatához.

3. Kérdések

- Egyetért-e a fenti elemzéssel abban, hogy az onlineplatform-gazdaság iránti bizalom elősegítése érdekében javítani kell az online platformok kiszámíthatóságát és átláthatóságát az üzleti felhasználók számára?
 - Támogatja-e a rohamosan változó onlineplatform-gazdaságba történő beavatkozás vonatkozásában a lépcsőzetes megközelítést, amelynek középpontjában az átláthatóság és a jogorvoslat áll, és amelynek keretében a javasolt első szakaszcól való mielőbbi megegyezés fontos lépést jelentene az EU számára?
-